

**SEJARAH KEPEMIMPINAN *HUGUAN SIOU*
DALAM MASYARAKAT KADAZANDUSUN
(1950-2011)**

CEROLIZA MATIN

**TESIS INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI SYARAT MEMPEROLEH IJAZAH
SARJANA SASTERA**

**PERPUSTAKAAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH**

**FAKULTI KEMANUSIAAN,
SENI DAN WARISAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2016**

**SEJARAH KEPEMIMPINAN *HUGUAN SIOU*
DALAM MASYARAKAT KADAZANDUSUN
(1950-2011)**

CEROLIZA MATIN

UMS

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
PERPUSTAKAAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

**FAKULTI KEMANUSIAAN,
SENI DAN WARISAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2016**

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL: SEJARAH KEPEMIMPINAN HUGUAN SIOU DALAM MASYARAKAT KADAZANDUSUN (1950-2011)

IJAZAH: SARJANA SASTERA (SECARA PENYELIDIKAN)

Saya, **CEROLIZA MATIN**, sesi pengajian **2011-2016**; mengaku membenarkan tesis sarjana ini disimpan di Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dengan syarat-syarat seperti berikut:-

1. Tesis ini adalah hak milik Universiti Malaysia Sabah.
2. Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dibenarkan membuat salinan untuk pengajian sahaja.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi.
4. Sila tanda (/).

SULIT

(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan malaysia seperti yang termaktub di dalam AKTA RAHSIA 1971)

TERHAD

(Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan).

TIDAK TERHAD

CEROLIZA MATIN

Tarikh: 6 September 2016

Disahkan oleh
NORULAIN BINTI HASMAIL
LIBRARIAN
SITI MALAYSIA SABAH

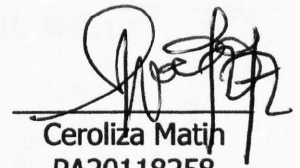

(Tandatangan Pustakawan)
(Baszley Bee Bin Basrah Bee)
Penyelia

Baszley Bee B. Basrah Bee
Ketua
Unit Penyelidikan Arkeologi Borneo (UPArk)
Fakulti Kerohanian, Seni dan Warisan,
UMS

PENGAKJIAN CALON

Karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, ringkasan dan rujukan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

15 Ogos 2016

Ceroliza Matin
PA20118258

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGESAHAN

NAMA : CEROLIZA MATIN

KAD MATRIK : PA20118258

TAJUK : **SEJARAH KEPEMIMPINAN HUGUAN SIOU DALAM MASYARAKAT KADAZANDUSUN (1950-2011)**

SARJANA : **SARJANA SASTERA (SEJARAH)**

TARIKH VIVA : **28 Jun 2016**

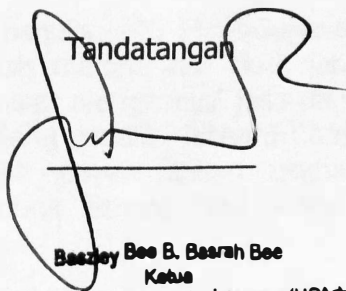
PENYELIA

Baszley Bee Bin Basrah Bee

DISAHKAN OLEH,

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Tandatangan

Baszley Bee B. Basrah Bee
Ketua
Unit Penyelidikan Arkeologi Borneo (UPAB)
Fakulti Kemuncakan, Seni dan Warisan,
UMS

PENGHARGAAN

Penulis ingin mengucapkan rasa kesyukuran kepada Tuhan kerana berjaya menyempurnakan penulisan tesis sarjana. Daripada peringkat penyelidikan sehinggalah selesai penulisan ini, penulis telah mendapat bantuan dan kerjasama dari banyak pihak. Pertama sekali, penulis ingin merakamkan setinggi penghargaan yang tulus ikhlas kepada penyelia saya iaitu En. Baszley Bee Bin Basrah Bee di atas bimbingan, kritikan dengan menyarankan cadangan-cadangan yang membina dan tunjuk ajar dari semasa ke semasa sehinggalah pengkajian ini selesai. Ucapan terima kasih juga ditunjukkan kepada pensyarah Sejarah Fakulti Kemanusiaan, Seni dan Warisan Universiti Malaysia Sabah iaitu Prof. Emeritus Dr Hashim Musa, Prof. Madya Dr. A. Rahman Tang Abdullah, Dr. Maureen De Silva, Encik Mohamad Shaukhi Mohd. Radzi dan Encik Mosli Tarsat.

Seterusnya penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada pihak Biasiswa Kerajaan Negeri Sabah (BKNS), kerana telah menaja pengajian Sarjana penulis. Ucapan terima kasih juga ditunjukkan kepada pihak yang membantu penulisan dalam mendapatkan data seperti Arkib Negeri Sabah, Perpustakaan Negeri Sabah, Perpustakaan Tun Fuad Stephens Yayasan Sabah, Perpustakaan Muzium Sabah, serta KDCA.

Penulis turut mengucapkan berbanyak terima kasih diucapkan kepada responden yang sudi meluangkan masa untuk ditemubual iaitu Tan Sri Datuk Sri Panglima Joseph Pairin Kitingan (*Huguan Siou*), Dr. Banedict Topin, Rev. Fr. Roney Peter Mailap, Puan Rosanani Sogondu, Puan Rosina Sogondu, O.K.K Christoper Mojungkim, O.K.K Aguestin Badi Kandawaih serta beberapa Wakil Ketua Anak Negeri di dalam menyumbangkan data-data yang berguna bagi menjayakan tesis ini secara sukarela.

Ucapan terima kasih tidak terhingga kepada ibu penulis iaitu Mila@Juliana Binti Yating, serta keluarga yang dikasihi. Mereka telah memberikan doa dan menghulurkan bantuan material ataupun moral. Penulis amat menghargai jasa dan budi baik kalian. Akhir sekali, tidak lupa juga kepada tunang penulis, Richard Chai yang banyak memberi dorongan dan turut bersusah payah dalam usaha menyiapkan kajian ini, terima kasih diucapkan. Semoga semua jasa kalian mendapat keberkatan dari-nya.

Ceroliza Matin
14 Ogos 2016

ABSTRAK

Tesis ini bertujuan untuk membincangkan sejarah kepemimpinan *Huguan Siou* (*Paramount Leader*) dalam masyarakat Kadazandusun (1950-2011). Berdasarkan kepada sejarah, ianya menunjukkan bahawa kepemimpinan *Huguan Siou* telah wujud sekian lama dalam konteks sistem pentadbiran tradisional masyarakat Kadazandusun. Dalam sistem politik Kesukuan masyarakat Kadazandusun, terdapat beberapa institusi seperti Orang Tua, Majlis Kampung terdiri daripada Ketua-ketua Kampung, *Huguan Siou* dan *Bobolian* yang sangat penting dalam sistem pentadbiran ini. Semasa di bawah pemerintahan BNCC, sistem pentadbirannya menyerapkan sistem pentadbiran tradisional ke dalam pentadbiran peribumi yang di bentuk semula. Namun pentadbiran ini telah memansuhkan kepemimpinan *Huguan Siou* dan peranan *Huguan Siou* telah dihapuskan sepenuhnya menjelang tahun 1917. Menjelang kemerdekaan, status dan gelaran *Huguan Siou* diwujudkan bagi tujuan perpaduan dan politik. Walau bagaimanapun, era pasca merdeka memperlihatkan kedudukan *Huguan Siou* menimbulkan pelbagai perspektif. Manakala dalam aspek politik, penglibatan *Huguan Siou* tidak sepatutnya berlaku kerana tindakan ini mengundang kekeliruan dalam memahami sejarah kepemimpinan *Huguan Siou*. Justeru itu, *Huguan Siou* hanya relevan dalam konteks kebudayaan masyarakat Kadazandusun. Pendekatan kualitatif telah digunakan untuk menjelaskan data berasaskan sumber primer, sumber sekunder dan sumber lisan. Hasil kajian ini penting untuk memahami sejarah kepemimpinan *Huguan Siou*.

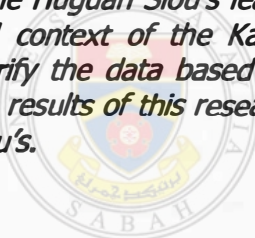

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

ABSTRACT

LEADERSHIP HISTORY OF HUGUAN SIOU'S (PARAMOUNT LEADER) AMONG THE KADAZANDUSUN SOCIETY (1950 – 2011)

This thesis aims to discuss about the Huguan Siou's (Paramount Leader) leadership history in the Kadazandusun community (1950-2011). Based on the history, the Huguan Siou's leadership has been around for quite a long time, in the context of the traditional Kadazandusun community's administrative system. In the Kadazandusun community's tribal political system, there are several institutions such as "Orang Tua", the village council which consists of the village heads, Huguan Siou's and Bobolian, all of which are crucial in the administrative system. During the BNCC's regime, the traditional administrative system was applied into reconstructed indigenous administration. This caused the annulment of the Huguan Siou's leadership and by the year 1917, Huguan Siou's role was completely abolished. Towards independence, the status and title of the Huguan Siou's was re-established for the purpose of unity and politics. However, the post-independence era shows that the Huguan Siou's position raised a variety of perspectives. In the political aspect, the Huguan Siou's initial involvement as a political representative was not supposed to happen as the action sets off confusion in comprehending the history of the Huguan Siou's leadership. Therefore, Huguan Siou is only relevant in the cultural context of the Kadazandusun community. Qualitative approach was used to clarify the data based on the primary source, secondary source and oral source. The results of this research are essential in understanding the history of the Huguan Siou's.

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI KANDUNGAN

Halaman

TAJUK	i
PENGAKUAN CALON	ii
PENGESAHAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
SENARAI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xii
SENARAI FOTO	xiii
SENARAI SINGKATAN	xiv
SENARAI LAMPIRAN	xv
BAB 1: PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Permasalahan Kajian	2
1.3 Objektif kajian	3
1.4 Sorotan Literatur	4
1.5 Kepentingan Kajian	18
1.6 Metodologi Kajian	19
1.7 Skop Batasan Kajian	20
1.8 Struktur Pembahagian Kajian	21
1.9 Kasimpulan	22
Bab 2: SEJARAH DEMOGRAFI DAN KONSEP KEPENDIDIKAN TRADISIONAL MASYARAKAT KADAZANDUSUN	
2.1 Pengenalan	23
2.2 Demografi	24
2.2.1 Latar Belakang Masyarakat Kadazandusun	24

2.2.2	Agama dan Kepercayaan Tradisional Masyarakat Kadazandusun	28
2.2.3	Kegiatan Ekonomi Tradisional Masyarakat Kadazandusun	32
2.3	Sejarah Asal Usul Masyarakat Kadazandusun	36
2.4	Sejarah Politik Pentadbiran Tradisional Masyarakat Kadazandusun	48
2.4.1	Konsep Kepemimpinan Dalam Bentuk Hierarki	50
a.	Ketua Kampung (Orang Tua)	51
b.	Majlis Kampung	53
c.	Golongan Pendeta (<i>Bobolian/Bobohizan</i>)	54
2.4.2	Konsep Kepemimpinan Dalam Bentuk 'Round Circle'	55
a.	Ketua Kampung Keturunan (<i>Huguan Siou</i>)	57
b.	Golongan Orang Tua, Ketua Kampung dan <i>Bobolian</i>	57
c.	<i>Mogindapu</i>	58
d.	<i>Tinaru</i>	58
e.	<i>Momomorusap</i>	58
f.	<i>Bulawan</i>	58
2.5	Kesimpulan	58

BAB 3: SEJARAH AWAL HUGUAN SIOU: KONSEP, RITUAL, PEMILIHAN DAN PERLANTIKAN

3.1	Pengenalan	60
3.2	Definisi <i>Huguan Siou</i>	61
3.3	Sejarah Awal <i>Huguan Siou</i>	66
3.4	<i>Huguan Siou</i> Dalam Konteks Moden	79
3.4.1	Donald Stephens (Tun Haji Mohamed Fuad Stephens)	79
3.4.2	Joseph Pairin Kitingan (Tan Sri Datuk Seri Panglima)	84
3.5	Proses Perlantikan <i>Huguan Siou</i>	87
3.6	Syarat Pemilihan <i>Huguan Siou</i>	94

3.7	Peristiwa <i>Double Six</i>	97
3.8	Upacara Ritual Pertabalan dan Ulang Tahun <i>Huguan Siou</i>	101
3.8.1	Pedang (<i>Gayang</i>) dan <i>Tandus</i>	102
3.8.2	<i>Gonding</i>	103
3.8.3	<i>Komburongoh</i>	103
3.8.4	<i>Titimung</i>	104
3.9	Simbol dan Alat Kebesaran <i>Huguan Siou</i>	110
3.9.1	Tanjak (<i>Sigar</i>)	110
3.9.2	Pedang (<i>Gayang</i>)	112
3.9.3	Dewan <i>Huguan Siou</i>	115
3.10	Kesimpulan	117

BAB 4: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB

4.1	Pengenalan	119
4.2	Peranan dan Tanggungjawab Dalam Bidang Sosial	120
4.2.1	Ketua Institusi Kebudayaan (<i>Kadazan Dusun Cultural Association</i> KDCA)	121
4.2.2	Perayaan Pesta Menuai (Pesta <i>Kaamatan</i>)	123
4.2.3	Pesta Nunuk Ragang	127
4.3	Penglibatan <i>Huguan Siou</i> dalam Perkembangan Politik Kadazandusun	128
4.4	Kesimpulan	141

BAB 5: HUGUAN SIOU DAN MASYARAKAT KADAZANDUSUN

5.1	Pengenalan	142
5.2	<i>Huguan Siou</i> Dalam Kesatuan Masyarakat Kadazandusun	143
5.3	Penerimaan <i>Huguan Siou</i> Setelah Kemunculan Aliran Separatisme Sosial dan Politik Dalam Masyarakat Kadazandusun	147
5.3.1	<i>Huguan Siou</i> Dalam Politik Masyarakat Kadazandusun	148
5.3.2	<i>Huguan Siou</i> Dalam Aspek Sosial Masyarakat Kadazandusun	155

	a. Agama dan Amalan Kepercayaan	155
	b. Pendidikan	158
5.4	Kesimpulan	161
BAB 6:	PENUTUP	162
	RUKUKAN	169
	LAMPIRAN	178

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI JADUAL

Halaman

Jadual 2.1:	Alat-alat Pertanian Tradisional Masyarakat Kadazandusun	32
Jadual 4.1:	Persepsi Terhadap Kepemimpinan <i>Huguan Siou</i> Dalam Bidang Politik	129

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI RAJAH

	Halaman
Rajah 2.1: Sistem Politik Pentadbiran Tradisional Masyarakat Kadazandusun Dalam Bentuk Hierarki	51
Rajah 2.2: Sistem Politik Pentadbiran Tradisional Masyarakat Kadazandusun Dalam Bentuk "Round Circle"	56
Rajah 3.1: Kepemimpinan <i>Huguan Siou</i> Melalui Keturunan Sigar	77

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI FOTO

Halaman

Foto 3.1:	Tugu Tambunan Memorial	74
Foto 3.2:	<i>Huguan Siou</i> Michael Milip	78
Foto 3.3:	<i>Huguan Siou</i> Pertama Dalam Konteks Moden Donald Stephens (Tun Haji Mohamed Fuad Stephens)	81
Foto 3.4:	<i>Huguan Siou</i> Kedua Dalam Konteks Moden Joseph Pairin Kitingan (Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Pairin Kitingan)	85
Foto 3.5:	Tugu Peringatan <i>Double Six</i>	100
Foto 3.6:	<i>Gonding</i>	103
Foto 3.7:	<i>Komburongoh</i>	104
Foto 3.8:	<i>Titimung</i>	106
Foto 3.9:	Tanjak (<i>Sigar/Siga</i>)	112
Foto 3.10:	Pedang(1) Dimiliki Oleh <i>Huguan Siou</i> Donald Stephens	113
Foto 3.11:	Kepala Pedang(1) Diikat Dengan Rambut	114
Foto 3.12:	Pedang(2) Dimiliki Oleh <i>Huguan Siou</i> Joseph Pairin Kitingan	114
Foto 3.13:	Kepala Pedang(2) Diikat Dengan Rambut	115
Foto 3.14:	Dewan <i>Huguan Siou</i> (Dewan <i>Siga</i>)	117

SENARAI SINGKATAN

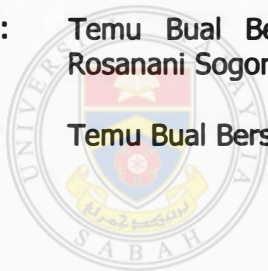
ADUN	- Ahli Dewan Undangan Negeri
BERJAYA	- Parti Bersatu Rakyat Jelata Sabah
BKD	- Bahasa KadazanDusun
BNBCC	- <i>British North Borneo Chartered Company</i>
DBKK	- Dewan Bandaraya Kota Kinabalu
DBP	- Dewan Bahasa dan Pustaka
DPLI	- Diploma Perguruan Lepas Ijazah
DUN	- Dewan Undangan Negeri
IPTA	- Institusi Pengajian Tinggi Awam
IPTS	- Institusi Pengajian Swasta
KAN	- Ketua Anak Negeri
KCA	- <i>Kadazan Cultural Association</i>
KDCA	- <i>Kadazan Dusun Cultural Association</i>
KDM	- KadazanDusun Murut
KLF	- <i>Kadazan Language Foundation</i>
MCA	- <i>Malayan Chinese Association</i>
MIC	- <i>Malayan Indian Congress</i>
NBNST	- <i>North Borneo News and Sabah Times</i>
OKK	- Orang Kaya-Kaya
O.T	- Orang Tua
PAKADIN	- Persatuan Kebajikan Dan Pendidikan Kadazandusun Murut Sabah
PBS	- Parti Bersatu Sabah
P.M.N	- Panglima Mangku Negara

- PMR** - Peperiksaan Menengah Rendah
- P.N.B.S** - Panglima Negara Bintang Sarawak
- RC** - Roman Katolik
- SBBU** - Syarikat Berpiagam Borneo Utara British
- SCA** - *Sabah Chinese Association*
- SDA** - *Seven Days Adventist*
- SIB** - Sidang Injil Borneo
- SIC** - *Sabah Indian Congress*
- SIL** - *Summer Institute of Linguistics*
- SKB** - Gerakan Suara Kadazandusun Murut Bersatu
- S.M.M.N** - Seri Maharaja Mangku Negara
- S.P.B.S** - Seri Panglima Darjah Kinabalu
- SPM** - Sijil Pelajaran Malaysia
- UMNO** - *United Malays National Organization*
- UNKO** - *The United National Kadazan Organization*
- UNFMO** - *United Nasional Pasok Momogun Organisation*
- UPKO** - *United Pasok-Momogun Kadazan Organisation*
- USDA** - *United Sabah Dusun Associaton*
- USNO** - *Parti United Sabah National Organization*

SENARAI LAMPIRAN

	Halaman
Lampiran A: Koleksi Tanjak (<i>Sigar</i>) <i>Huguan Siou</i> (Pemimpin Agung) Dari Pelbagai Suku Kaum Masyarakat Tradisional Kadazandusun	178
Lampiran B: Foto <i>Huguan Siou</i> Kedua Joseph Pairin Kitingan Semasa Ulang Tahun Pertabalan	196
Lampiran C: Tugu Nunuk Ragang	197
Lampiran D: Datuk Seri Anwar Memakai Tanjak (<i>Sigar</i>) dan Selendang Bertulis <i>Huguan Siou</i> Dalam Lawatannya di Kampung Paginatan Ranau	199
Lampiran E: Temu Bual Bersama <i>Huguan Siou</i> Joseph Pairin Kitingan	200
Lampiran F: Temu Bual Bersama Benedict Topin	201
Lampiran G: Temu Bual Bersama Encik Augustine Badi Kandawaih	202
Lampiran H: Temu Bual Bersama Puan Rosina Sogondu Dan Puan Rosanani Sogondu	203
Lampiran I: Temu Bual Bersama Puan Regina George Kiloh	204

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Kajian ini meninjau sejarah kepemimpinan *Huguan Siou* dalam masyarakat Kadazandusun di Sabah. *Huguan Siou* telah wujud sekian lama dalam konteks sistem tradisional masyarakat Kadazandusun. Asal usul *Huguan Siou* ini adalah gelaran yang diberikan kepada individu yang memiliki sifat kepahlawanan lantas diiktiraf sebagai ketua bagi sesebuah kampung atau daerah atau kelompok masyarakat tradisional. Dipercayai *Huguan Siou* adalah individu yang mempunyai keberanian dan kekebalan diri. Justeru, telah dikaitkan kepada maksud seorang pahlawan perang (*warrior*) ataupun pemburu kepala (*headhunter*) dalam kalangan masyarakat Kadazandusun, sepertimana dikaitkan kepada legenda Monsopiad di Daerah Penampang. Wujud beberapa maksud lain yang diberikan oleh masyarakat Kadazandusun khususnya dalam konteks moden, *Huguan Siou* turut digelar sebagai pemimpin agung (*paramount chief*).

Institusi atau gelaran *Huguan Siou* ini kemudiannya digunakan dalam konteks moden oleh golongan nasionalis Kadazandusun sebagai gelaran kepada pemimpin kebudayaan. Justeru, *Huguan Siou* dalam konteks moden adalah simbol kesatuan dalam masyarakat Kadazandusun ke arah perjuangan dan mempertahankan hak sosial. Di samping itu, bagi mewujudkan perpaduan demi mengangkat masyarakat ini pada kedudukan yang berpengaruh khususnya melalui institusi kebudayaan di Sabah. Hal ini penting bagi memastikan keberadaan masyarakat ini sebagai etnik yang dominan di negeri Sabah. Justeru, kajian ini membincangkan sejarah kepemimpinan tradisional ini sejak diwujudkan kembali menjadi simbol kepada survival masyarakat Kadazandusun pada hari ini.

Walaupun bagaimanapun, perubahan politik baru pada dewasa kini, kepemimpinan dan status *Huguan Siou*, mula menjadi isu politik pihak tertentu. Hal ini kerana, penglibatan *Huguan Siou* dalam perkembangan politik Kadazandusun

telah mewujudkan kekeliruan dan kritikan tentang peranan, hak milik dan kerelevanan *Huguan Siou*. Justeru, berdasarkan pertikaian atau kekeliruan yang wujud dalam kalangan masyarakat Kadazandusun, maka beberapa perkara diambil kira bagi memastikan *Huguan Siou* kekal relevan sebagai kesatuan, perpaduan dan pengekalan budaya dalam masyarakat Kadazandusun. Bab ini membincangkan permasalahan kajian, objektif kajian, sorotan literatur, kepentingan kajian, metodologi kajian, skop kajian dan pembahagian bab.

1.2 Permasalahan Kajian

Walaupun banyak kajian tentang masyarakat Kadazandusun yang dilihat mempunyai asas sistem dari aspek sejarah lisan, struktur sosial, keturunan, kepercayaan, kebudayaan, agama dan amalan adat-istiadat. Namun, tidak membincangkan asal usul politik pentadbiran tradisional yang dibentuk malahan dalam hakikat sejarah hampir dilupakan. Kebanyakannya hanya berfokus kepada agama, adat-istiadat, pendidikan, dan bahasa. Hal ini menimbulkan pelbagai persoalan kepada pengkaji berkaitan dengan sejarah tradisi kepemimpinan institusi *Huguan Siou*.

Masyarakat Kadazandusun merupakan etnik terbesar di Sabah yang mempunyai sejarah politik pentadbiran yang bersifat kepuakan pada zaman tradisional sebelum dan semasa di bawah pengaruh Kesultanan Brunei. Walau bagaimanapun, pentadbiran di bawah *British North Borneo Chartered Company* (BNBCC) telah melenyapkan kewujudan pentadbiran kepuakan. Struktur kepimpinan tradisional seperti Orang Tua atau Orang-Orang Tua pula dikekalkan dalam bentuk yang seiring dan bersesuaian dengan pentadbiran moden BNBCC dan Kolonial British. Institusi pentadbiran peribumi sedemikian kekal wujud sehingga hari ini. Akan tetapi, jawatan tertinggi bagi mewakili sesebuah etnik tidak diwujudkan ialah institusi *Huguan Siou*.

Walaupun bagaimanapun, institusi ini kemudiannya diwujudkan semula oleh para nasionalis Kadazandusun sekitar tahun 1950-an. *Huguan Siou* yang wujud hari ini adalah satu gelaran pemimpin kebudayaan yang dianjurkan dan dianugerahkan oleh *Kadazandusun Cultural Association* (KCA). Kemudian, ditukarkan kepada KDCA

pada 25 September 1991 ekoran perubahan klasifikasi etnik dalam perastuan tersebut yang dibahagikan kepada tiga kumpulan utama, iaitu Kadazandusun, Murut dan Orang Sungai. Selepas diwujudkan kembali dalam konteks moden, *Huguan Siou* hanya satu gelaran dan bukannya 'Darjah Kebesaran' seperti Datu, Datuk, Datuk Seri Panglima dan Tan Sri. Oleh yang demikian, wujud pertikaian, kekeliruan dan kritikan tentang peranan dan kerelevanan *Huguan Siou*. Justeru, bagi mengelakkan kekeliruan tentang kerelevanan peranan dan kepemimpinan *Huguan Siou*, seorang penyandang *Huguan Siou* mesti diiktiraf secara rasmi oleh kerajaan di mana layak menerima gaji, elaun, faedah dan sebagainya. Selain itu, peranan *Huguan Siou* mesti diwujudkan di bawah undang-undang oleh Dewan Undangan Negeri dan diberi peruntukan kuasa untruk memaafkan pesalah adat yang dihadapkan di Mahkamah Anak Negeri Rayuan. Berdasarkan pernyataan permasalahan tadi, tiga persoalan dibentuk untuk melengkapkan kajian ini.

Persoalan pertama, bila dan bagaimanakah kepemimpinan tradisional Kadazandusun wujud? Persoalan kedua, apakah peranan dan tanggungjawab yang dimainkan oleh seorang *Huguan Siou*? Persoalan yang terakhir ialah adakah *Huguan Siou* relevan dalam konsep Kadazandusun sebagai realiti kesatuan sosial masyarakat Kadazandusun dan penerimannya setelah kemunculan aliran separatisme sosial dan politik dalam masyarakat ini.

1.3 Objektif Kajian

Sebagai suatu penulisan yang bersifat sejarah, maka sesuatu penyelidikan seharusnya mempunyai objektif iaitu tujuan atau sasaran sesuatu sejarah itu dikaji atau ditulis supaya penyelidik tidak terpesong daripada skop penyelidikannya. Oleh itu, kajian yang bertajuk "Sejarah Kepemimpinan *Huguan Siou* Dalam Masyarakat Kadazandusun (1950-2011)", pengkaji telah menggariskan beberapa objektif utama yang ingin dicapai seterusnya sebagai satu usaha penulisan dalam bentuk karya sejarah.

Tujuan atau objektif utama penyelidikan ini adalah untuk menjelaskan sejarah institusi kepemimpinan tradisional masyarakat Kadazandusun. Sistem pentadbiran tradisional Kadazandusun iaitu melalui sistem politik kesukuan, wujud

institusi *Huguan Siou*. Legenda atau istilah *Huguan Siou* telah pun wujud sejak Sabah (North Borneo) di bawah jajahan kesultanan Brunei dan kesultanan Sulu. Kepemimpinan *Huguan Siou* kemudiannya diwujudkan dalam konteks moden sebagai gelaran kepada pemimpin kebudayaan dalam masyarakat Kadazandusun.

Seterusnya, objektif yang kedua ialah membincangkan peranan dan tanggungjawab yang dimainkan oleh *Huguan Siou*. Gelaran *Huguan Siou* diwujudkan bagi mewakili perjuangan sosial masyarakat Kadazandusun. Namun, seiring dengan perkembangan politik di Sabah, gelaran *Huguan Siou* turut dirasakan mempunyai kuasa dan pengaruh bagi mewakili perjuangan politik masyarakat Kadazandusun. Justeru, penglibatannya dalam perkembangan politik masyarakat Kadazandusun akan dibincangkan.

Perubahan politik baru pada dewasa ini, kepemimpinan *Huguan Siou* mula menjadi isu politik pihak tertentu. Penglibatan *Huguan Siou* dalam arena polititik telah mencetuskan kekeliruan tentang peranan dan kepemimpinannya sebagai pemimpin kebudayaan masyarakat Kadazandusun. Oleh yang demikian, objektif kejian yang terakhir ialah membahaskan kerelevanan *Huguan Siou* dalam konsep dan sebagai realiti kesatuan sosial masyarakat Kadazandusun dan penerimaannya setelah kemunculan aliran separatisme sosial dan politik oleh masyarakat Kadazandusun.

1.4 Sorotan Literatur

Sorotan merupakan satu komponen yang sangat penting dalam menentukan hala tuju kajian. Ia dapat didefinisikan sebagai rujukan secara kritikal dan sistematik ke atas dokumen-dokumen yang mengandungi maklumat, idea, data dan kaedah memperoleh maklumat yang berkaitan dengan tajuk kajian yang akan dilaksanakan. Melalui kajian lalu, pengkaji dapat mengetahui segala maklumat yang dapat memberi panduan kepada pengkaji. Malah sorotan kajian lepas merupakan satu set kajian lepas yang pernah dikaji oleh pengkaji-pengkaji terdahulu dalam menjelaskan penyelidikan tersebut.

Secara keseluruhannya, kajian tentang sejarah Sabah telah banyak dikaji

oleh sarjana daripada pelbagai disiplin. Kajian ini sama ada dari segi sosial, ekonomi dan politik yang dilakukan oleh penulis-penulis Barat dan tempatan sebelum dan selepas tahun 1900 hinggalah sekarang. Akan tetapi, amat sedikit sekali rekod bertulis mengenai masyarakat Kadazandusun di Sabah. Demikian juga, penulisan tentang sejarah *Huguan Siou* yang merupakan simbol kepemimpinan tertinggi masyarakat Kadazandusun kurang diberi perhatian yang serius. Dalam penulisan ini sorotan literatur disusun mengikut tema iaitu sejarah Sabah, sejarah politik-pentadbiran masyarakat Kadazandusun, sejarah sosial masyarakat Kadazandusun dan sejarah ekonomi masyarakat Kadazandusun.

Aspek utama yang dibincangkan dalam kajian ini ialah sejarah awal masyarakat Kadazandusun yang merangkumi aspek politik pentadbiran, sosial dan ekonomi masyarakat Kadazandusun. Pemahaman tentang sejarah awal masyarakat Kadazandusun menjadi panduan dalam penulisan ini. Penulisan oleh Rutter (1922)¹ merupakan usaha awal yang dilakukan bagi membincangkan sejarah Sabah yang merangkumi aspek sejarah awal masyarakat pribumi di Sabah dari pelbagai bidang. Manakala karya Ranjit Singh (2003)² merupakan usaha awal untuk memahami sejarah asal usul nama Sabah dan peristiwa sempena membawa kepada pemberian nama "Sabah" dari istilah North Borneo. Menurut Muhamad Rahman (1966)³ asal usul perkataan "Sabah" itu ialah "Saba". Saba ialah daripada nama sejenis pisang yang digelar mereka "pisang saba", iaitu dipanggil sebagai "Pisang Menurun".

Sistem politik yang wujud dalam pentadbiran peribumi Sabah dapat dibahagikan kepada tiga kategori iaitu sistem politik Kesukuan, Sistem Politik Kesultanan dan Ketua Bebas. Walau bagaimanapun dalam penulisan ini pengkaji akan memberi tumpuan kepada sistem politik pentadbiran tradisional masyarakat Kadazandusun yang berbentuk politik kesukuan dengan melihat kepada kewujudan

---

¹ Owen Rutter, *British North Borneo, an Account of its History, Resources, Native Tribute and Native Tribes*, London: Constable and Company Ltd, 1922.

² Ranjit Singh, D.S., *The Making of Sabah 1865-1941: The Dynamics Indigenous Society*, (2nd edition), Universiti of Malaya Press, 2003.

³ Muhamad Rahman, *Rangkaian Tawarikh negeri Sabah*, Singapura: Al-Ahmadiyah Press, 1966.

institusi *Huguan Siou* iaitu merupakan salah satu institusi yang penting dalam sistem pentadbiran. Terdapat beberapa karya yang menjadi panduan dalam memahami sejarah politik pentadbiran tradisional masyarakat Kadazandusun. Sabihah Osman (1985)⁴ menerusi karyanya membincangkan evolusi sistem pentadbiran peribumi di Sabah dari tahun 1881-1941. Menurutnya sistem politik peribumi di Sabah sebelum pemerintahan SBBU dapat dibahagikan kepada tiga kategori iaitu sistem politik kesukuan, sistem politik kesultanan dan ketua bebas. Sistem politik kesukuan terdapat di daerah-daerah pedalaman dan diamalkan dalam pentadbiran orang Dusun, Murut dan Sungei. Institusi politik kesukuan ini pula tidak melewati kampung. Mereka hidup dalam kelompok-kelompok kecil dan dipisahkan dari kumpulan-kumpulan lain oleh faktor-faktor alam seperti banjaran gunung, bukit-bukau, sungai dan jeram. Luping (1885)⁵ melalui tesis dan buku (2009)⁶, merupakan penulisan yang sangat penting dijadikan sebagai sorotan kajian. Menurutnya, *adat* atau undang-undang tradisional merupakan asas kepada pembentukan masyarakat Kadazandusun. *Adat* pula disifatkan sebagai kebenaran yang harus dipatuhi. Sesiapa yang melanggar *adat* ini akan dikenakan hukuman berat.

Oleh yang demikian, bagi memelihara dan melindungi *adat*, dalam konteks yang bersabit ini, Luping membincangkan tentang wujudnya empat institusi dalam pentadbiran tradisional masyarakat Kadazandusun iaitu institusi yang dikenali sebagai Orang Tua, Majlis Kampung, golongan pendeta yang dikenali sebagai Bobolian dan terakhir adalah institusi *Huguan Siou* yang telah menjadi kebanggaan seluruh masyarakat Kadazandusun sebagai pemimpin tertinggi. Ranjit Singh (1981)⁷ dalam karyanya turut membincangkan institusi kepemimpinan tradisional

---

⁴ Sabihah Osman, *Pentadbiran Bumiputera Sabah 1881-1941*, Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia, 1985.

⁵ Herman J. Luping, *"The Kadazan and Sabah Politics"*, Zew Zealand: Victoria University of Wellington, 1985.

⁶ Herman J. Luping, *Indigenous Ethnic Communities of Sabah: The Kadazandusun*, Kuala Lumpur: Ministry of Information, Communications and Cultural Malaysia, 2009.

⁷ Ranjit Singh, D.S., *The Development of Native Administration in Sabah 1877-1946*, dalam Anuar Sulivan & Cecilia Leong (ed.), *Commemorative History of Sabah 1881-1981*, Kuala Lumpur: Nan Yang Musa Sdn. Bhd., 1981.